

2012 m. lapkričio 23 d., Vilnius

Nauja ataskaita:

Minint tarptautinę kovos su smurtu prieš moteris dieną (lapkričio 25 d.) ir 16 dienų aktyvumo pažabojant smurtą prieš moteris (lapkričio 25 – gruodžio 10 dienomis).

ES trūksta paramos smurtą patyrusioms moterims

Europos lyčių lygybės instituto (EIGE) neseniai atlikto tyrimo duomenys rodo, kad smurtas prieš moteris šeimoje tebėra plačiai paplitęs reiškinys ir apie patirtą smurtą dažnai nepranešama, o viešosios tarnybos smurto aukoms teikia nepakankamai veiksmingas paslaugas. Nepakankama specializuotų paslaugų smurtą patyrusioms moterims pasiūla ir kokybė bei specialistų, kurie padeda smurto aukoms ir kaltininkams, privalomojo mokymo (atsižvelgiant į lyčių lygybės aspektus) stoka yra tik kelios iš tokią padėtį lėmusių priežasčių. Iš tiesų finansuoti specializuotas paslaugas smurtą patyrusioms moterims valstybės lėšomis numatyta tik 12 iš 27 ES valstybių narių teisės aktuose. EIGE ataskaitos išvados bus paskelbtos internete š.m. gruodžio mėnesį. **Daugiau informacijos apie EIGE veiksmus smurto dėl lyties srityje:**

<http://www.eige.europa.eu/content/activities/gender-based-violence>

Europos Sąjungos įsipareigojimai

Europos Sąjungoje devynios iš dešimties artimo partnerio smurto aukų yra moterys. Nuo 12 iki 35 proc. moterų ES valstybėse narėse patiria fizinį artimo partnerio smurtą. ES ir jos institucijos įsipareigojusios kovoti su smurtu prieš moteris. Šis įsipareigojimas įtvirtintas Moterų chartijoje (2010 m.), Europos Komisijos 2010–2015 m. moterų ir vyrų lygybės strategijoje ir 2010–2014 m. Stokholmo programos veiksmų plane. Europos Tarybos konvencijoje dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (dar vadinamoje Stambulo konvencija) siūlomos naujausios ir išsamiausios tarptautinės teisinės kovos su smurtu prieš moteris priemonės. Konvencijoje reikalaujama, kad valstybės teiktų bendro pobūdžio ir skubias, trumpalaikes ir ilgalaikes specializuotas paslaugas smurtą patyrusioms moterims ir prisidėtų prie jų finansavimo.

Teikiamos paramos nepakanka

EIGE ataskaitoje „Smurtas prieš moteris: parama aukoms“ („Pekino veiksmų įgyvendinimo ES valstybėse narėse apžvalga: „Smurtas prieš moteris: parama aukoms“) aprašoma esama (2012 m.) specializuotų paslaugų artimo partnerio smurtą patyrusioms moterims padėtis 27 ES valstybėse narėse ir Kroatijoje. Joje taip pat pateikiamos rekomendacijos, kaip patobulinti šias paslaugas. Ataskaitoje daroma išvada, kad tik specializuotos paslaugos gali visiškai atitikti specifinius smurtą patyrusių moterų poreikius (įskaitant saugų būstą, apsaugą, sveikatos priežiūrą, teisinę, psichologinę ir profesinę konsultacijas, socialinę ir finansinę paramą) ir padėti moterims atsigausti po patirtos traumos.

„EIGE atlikto tyrimo duomenys rodo, kad šiuo metu teikiamos paramos paslaugos neatitinka smurtą patyrusių moterų poreikių, – sako EIGE direktorė Virginija Langbakk. – Kai kuriose šalyse specializuotų paslaugų pasiūla ir kokybė nepakankama, jos paskirstytos netolygiai, o jų finansavimas nereguliarus. Be

to, su smurto aukomis dirbantys specialistai kol kas neprivalo užbaigti mokymo kursų, o organizuojamas mokymas nesistemiškas arba jo metu neskiriama dėmesio lyčių lygybės klausimams.“

Ataskaitoje nurodyta, kad smurto aukų konsultavimo centrai (tarnybos) veikia 26 valstybėse narėse ir Kroatijoje, tačiau tik aštuoniose valstybėse narėse ir Kroatijoje veikia ne mažiau kaip vienas konsultavimo centras (tarnyba) 50 000 moterų, t. y. tiek kiek rekomenduojama. Nors 17 valstybių narių veikia pagalbos telefonu linijos smurtą patyrusioms moterims, tik šešios iš jų yra nemokamos ir prieinamos visą parą, o tai yra esminiai Stambulo konvencijos reikalavimai.

Valstybės narės stengiasi keistis

„Svarbu pažymėti, kad didžioji dauguma ES valstybių narių parengė ir įgyvendino nacionalinius kovos su smurtu šeimoje veiksmų planus, – sako Virginija Langbakk. Jos taip pat įtraukė artimo partnerio smurto sąvoką į baudžiamąjį kodeksą ir patvirtinto apsaugos orderius. Kai kuriose valstybėse narėse gerokai patobulintas paslaugų teikimas, pvz., tokios paslaugos teikiamos moterims, kurios patiria daugialypę diskriminaciją (įskaitant migrantės, jaunos ir vyresnio amžiaus ar kitokios etninės kilmės moteris, lesbietes, biseksualias ir transseksualias (LBT) moteris, taip pat moteris su negalia).“

Vis dėlto V. Langbakk priduria, kad dar yra ką tobulinti: „Daugelyje nacionalinių veiksmų planų nenumatytos stebėsenos ar vertinimo sistemos. Tik keturios valstybės į savo baudžiamuosius kodeksus įtraukė su aukos lytimi susijusią smurto šeimoje apibrėžtį, o daugelyje valstybių narių nepakankamai veiksmingai įgyvendinami apsaugos orderiai. Be to, specializuotų paslaugų finansavimas nepastovus ir dėl dabartinės finansų krizės sumažėjęs. Tik 12 valstybių narių specializuotų paslaugų smurtą patyrusioms moterims finansavimas užtikrinamas teisės aktais.“

Rekomendacijos

Atsižvelgdamas į ataskaitos išvadą, Europos lyčių lygybės institutas (EIGE) rekomenduoja valstybėms narėms imtis šių veiksmų:

- pripažinti, kad valstybėje būtina teikti moterų poreikius atitinkančias specializuotas paslaugas, kurios padėtų patenkinti labai įvairius neatidėliotinus ir ilgalaikius smurtą išgyvenusių moterų ir jų vaikų poreikius;
- užtikrinti nuolatinį specializuotų paslaugų finansavimą, pvz., moterų prieglaudų, pagalbos telefonu linijų ir konsultavimo tarnybų veiklos finansavimą;
- užtikrinti specializuotų nevyriausybinį moterų organizacijų, kurios teikia paramos paslaugas smurtą patyrusioms moterims, nepriklausomumą ir finansavimą;
- padaryti sistemingą ir nuolatinį specialistų mokymą smurto prieš moteris klausimais privalomą ir užtikrinti jo finansavimą;
- užtikrinti, kad daugialypę diskriminaciją patiriančios moterys (migrantės, jaunos, vyresnio amžiaus ar kitos etninės kilmės moterys, LBT moterys ir moterys su negalia) galėtų naudotis tokiomis paslaugomis;
- nuolat stebėti ir vertinti, kaip koordinuojamas valstybės paramos smurto šeimoje aukoms sistemos funkcionavimas;
- parengti nacionalines apibrėžtis ir klasifikacijas, kurios būtų naudojamos rengiant apklausas, mokslinius tyrimus ir administracinius statistinius duomenis; užtikrinti, kad jos būtų nuosekliai naudojamos nacionaliniu, regiono, Europos ir tarptautiniu lygmenimis ir kad būtų nuolat kaupiami su šiuo klausimu susiję duomenys.

Ši ataskaita parengta EIGE vykdamas platesnę veiklą smurto dėl lyties srityje, kuria siekiama padėti politikos formuotojams ir visoms tiesiogiai susijusioms institucijoms kovoti su smurtu ir jo išvengti, suteikiant patikimų ir palyginamų duomenų bei informacijos apie smurtą dėl lyties Europos Sąjungoje. Būtent šią temą pasirinko Europos Sąjungos Tarybai šiuo metu pirmininkaujantis Kipras. Panaikinti bet kokią smurtą prieš moteris yra vienas iš strateginių Pekino veiksmų programos tikslų, patvirtintų 1995 m. Pekine įvykusioje Jungtinių Tautų ketvirtojoje pasaulio moterų konferencijoje. Europos Vadovų Taryba pripažino

ES pasiryžimą vykdyti Pekino veiksmų programą ir pareiškė ketinanti nuolat tikrinti, kaip ji įgyvendinama įvairiose valstybėse narėse. Europos lyčių lygybės instituto vaidmuo šiame procese itin svarbus. **EIGE ataskaita „Smurtas prieš moteris: parama aukoms“ bus paskelbta internetiniame puslapyje www.eige.europa.eu š.m. gruodžio mėnesį.**

Papildoma informacija:

Magdalena Gryszko, Magdalena.Gryszko@eige.europa.eu, tel. +370 64514340

Jesper Hansen: Jesper.Hansen@eige.europa.eu, +370 5 2192898

Europos lyčių lygybės institutas (EIGE) yra ES žinių apie lyčių lygybę centras. Teikdamas konkrečias praktines žinias ir patikimą informaciją apie lyčių lygybę Europoje, EIGE padeda politikos formuotojams ir visoms tiesiogiai susijusioms institucijoms užtikrinti lyčių lygybę visiems europiečiams.

EIGE Europos lyčių lygybės institutas

Švitrigailos g. 11M | LT-03228 Vilnius | Lietuva | Tel.: +370 5 239 4140 | www.eige.europa.eu